

**ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ
ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ**

**Βρυξέλλες, 11 Μαΐου 2011 (16.05)
(OR. en)**

9654/11

LIMITE

**ECOFIN 228
UEM 71
ELARG 33
STATIS 38**

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

της :	Προεδρίας
προς :	τις αντιπροσωπίες
Θέμα :	Σχέδιο συμπερασμάτων της Προεδρίας από τον υπουργικό διάλογο μεταξύ των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών της ΕΕ και των υποψηφίων χωρών της 17ης Μαΐου 2011

Επισυνάπτεται για τις αντιπροσωπίες σχέδιο συμπερασμάτων της Προεδρίας από τον υπουργικό διάλογο μεταξύ των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών της ΕΕ και των υποψηφίων χωρών της 17ης Μαΐου 2011, όπως καταρτίστηκε από την Οικονομική και Δημοσιονομική Επιτροπή σε συνεργασία με τους ομολόγους τους των υποψηφίων χωρών.

Συνημμ. :

**ΣΧΕΔΙΟ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ
ΑΠΟ ΤΟΝ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟ ΔΙΑΛΟΓΟ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΥΠΟΥΡΓΩΝ ΕΘΝΙΚΗΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΤΗΣ ΕΕ ΚΑΙ ΤΩΝ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΧΩΡΩΝ
ΤΗΣ 17ΗΣ ΜΑΪΟΥ 2011**

Στις 17 Μαΐου 2011, οι Υπουργοί Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών της ΕΕ και των υποψήφιων χωρών, εκπρόσωποι της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας καθώς και εκπρόσωποι των κεντρικών τραπεζών των υποψήφιων χωρών, πραγματοποίησαν τη δέκατη τρίτη σύνοδό τους για το διάλογο οικονομικής πολιτικής με στόχο την ενίσχυση του διαλόγου για τη δημοσιονομική και οικονομική πολιτική, σύμφωνα με τη δήλωση του Συμβουλίου Οικονομικών και Δημοσιονομικών Θεμάτων της 26ης και 27ης Νοεμβρίου 2000.

Οι Υπουργοί δέχθηκαν με ικανοποίηση την υποβολή των Προενταξιακών Οικονομικών Προγραμμάτων (PEP) της Κροατίας, της Ισλανδίας, της Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας, του Μαυροβουνίου και της Τουρκίας για το 2011 και σημείωσαν τις οικονομικές πολιτικές σχετικά με την οικονομική σταθεροποίηση, τη δημοσιονομική εξυγίανση και τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που περιλαμβάνονται στα προγράμματα.

Οι Υπουργοί κάλεσαν την Επιτροπή να προσαρμόσει σταδιακά τα Προενταξιακά Οικονομικά Προγράμματα (PEP) στην επικείμενη ενίσχυση της οικονομικής διακυβέρνησης στην ΕΕ.

Οι Υπουργοί αναγνώρισαν την πρόοδο που σημείωσαν οι υποψήφιες χώρες ως προς τη σταθεροποίηση και το μετασχηματισμό των οικονομιών τους και υιοθέτησαν τα ακόλουθα ανά χώρα συμπεράσματα :

Κροατία

- Το έβδομο Προενταξιακό Οικονομικό Πρόγραμμα της Κροατίας («PEP 2011-2013») παρουσιάζει ένα συνολικό μεσοπρόθεσμο μακροοικονομικό και δημοσιονομικό πλαίσιο, το οποίο βασίζεται στην πρόβλεψη μιας σχετικώς βραδείας οικονομικής ανάκαμψης από την σοβαρή ύφεση της περιόδου 2008-2010. Ο βασικός στόχος του προγράμματος είναι η διατήρηση της μακροοικονομικής σταθερότητας και η δημιουργία συνθηκών ανάκαμψης και διατηρήσιμης οικονομικής μεγέθυνσης. Το έγγραφο είναι βασικά ευθυγραμμισμένο με προηγούμενα έγγραφα βασικών πολιτικών και με τον κρατικό προϋπολογισμό για το 2011.

- Οι μακροοικονομικές επιδόσεις εξακολούθησαν το 2010 να σημαδεύονται από την ύφεση. Η οικονομία συρρικνώθηκε κατά το μεγαλύτερο διάστημα του έτους, αν και σε μειούμενο βαθμό. Το ετήσιο ΑΕΠ (Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν) εκτιμάται τώρα ότι μειώθηκε κατά 1,2% κατ' έτος, ποσοστό που είναι αισθητά μικρότερο από την κατά 6% μείωση το 2009. Η απασχόληση μειώθηκε απότομα, αυξάνοντας έτσι το ποσοστό ανεργίας κατά 3 σχεδόν ποσοστιαίες μονάδες. Ο μέσος ετήσιος πληθωρισμός στις τιμές των καταναλωτικών αγαθών μειώθηκε κατά 1,1%, καθώς οι πληθωριστικές πιέσεις υποχώρησαν περαιτέρω στο πλαίσιο μιας σημαντικής κάμψης στη χρησιμοποίηση των πόρων. Σε συνάρτηση με την κάμψη της εγχώριας ζήτησης, το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών μειώθηκε στο 1,3% του ΑΕΠ. Το ακαθάριστο εξωτερικό χρέος, που αποτελεί μείζον πρόβλημα των μακροοικονομικών επιδόσεων, ανήλθε στο τέλος του 2010 στο ποσοστό λίγο πιο πάνω από το 100% του ΑΕΠ. Το μακροοικονομικό σενάριο, το οποίο προβλέπει σταδιακή επιτάχυνση της αύξησης του ΑΕΠ από το 1,5% το 2011 στο 2,5% το 2013, παρουσιάζει εσωτερική συνοχή και εμφανίζεται ως σχετικά ρεαλιστικό. Ωστόσο, το πρόγραμμα θα είχε ωφεληθεί από μια λεπτομερέστερη αξιολόγηση των κινδύνων, δεδομένου ιδίως ότι τα προσφάτως δημοσιοποιηθέντα στοιχεία υποδηλώνουν ότι, βραχυπρόθεσμα, η ανάπτυξη ενδέχεται να είναι ασθενέστερη από ό,τι αναμένεται στο PEP.
- Μολονότι ο κρατικός προϋπολογισμός του Δεκεμβρίου 2009 περιλάμβανε την παραδοχή μιας ταχείας επιστροφής στην οικονομική ανάπτυξη το 2010, η ύφεση παρατάθηκε, με αποτέλεσμα τα φορολογικά έσοδα να είναι χαμηλότερα των αναμενόμενων. Επιπλέον, ορισμένα μέτρα πολιτικής που είχαν ληφθεί την άνοιξη του 2010, συνετέλεσαν στην αύξηση του δημοσιονομικού ελλείμματος. Κατόπιν τούτου, απαιτήθηκε αναθεώρηση του προϋπολογισμού τον Αύγουστο, με αποτέλεσμα την αύξηση του προβλεπόμενου καθαρού δανεισμού της γενικής κυβέρνησης από το 3,3% στο 5,2% του ΑΕΠ, στόχο ο οποίος επιτεύχθηκε σε γενικές γραμμές, σύμφωνα με τα προκαταρκτικά στοιχεία του Υπουργείου Οικονομικών. Όσον αφορά το δημοσιονομικό έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης, με βάση τον κρατικό προϋπολογισμό για το 2011, το «PEP 2011-2013» δεν προβλέπει καμία δημοσιονομική εξυγίανση κατά το τρέχον έτος. Ως συνέπεια κυρίως των αλλαγών του περασμένου έτους στο φορολογικό καθεστώς, ο καθαρός δανεισμός αναμένεται να ανέλθει στο 5,6% του ΑΕΠ. Ακόμη όμως και η επίτευξη αυτού του στόχου για το έλλειμμα, ενδέχεται να αποδειχθεί δυσχερής. Για το 2012 και το 2013, όταν οι διατάξεις του νόμου περί δημοσιονομικής ευθύνης θα αρχίσουν να ισχύουν για τον προϋπολογισμό, το έλλειμμα αναμένεται να κατέλθει στο 3,9% και το 2,4% του ΑΕΠ αντιστοίχως. Συνολικά, το δημοσιονομικό σενάριο είναι ευθυγραμμισμένο με τις γενικές μακροοικονομικές προβλέψεις. Η πρόκληση για τους διαμορφωτές πολιτικής θα είναι να εφαρμοστούν τα μέτρα που απαιτούνται ώστε να επιτευχθεί έλεγχος στις δημόσιες δαπάνες και να επιτευχθούν οι σχεδιαζόμενοι στόχοι του προϋπολογισμού. Εάν πραγματοποιηθεί το σχεδιαζόμενο σενάριο, η Κροατία θα έχει πλησιάσει προς την επίτευξη μιας μεσοπρόθεσμης δημοσιονομικής βιωσιμότητας.

- Η κεντρική τράπεζα της χώρας αντέδρασε καταλλήλως στις οικονομικές και χρηματοπιστωτικές εξελίξεις κατά τη διάρκεια της κρίσης, χαλαρώνοντας τη νομισματική της πολιτική και δημιουργώντας συνθήκες άφθονης ρευστότητας. Για τις τυχόν περαιτέρω αυξήσεις του συνολικού πληθωρισμού θα απαιτηθεί στενή παρακολούθηση, ιδίως όσον αφορά τις ενδεχόμενες δευτερογενείς επιπτώσεις. Επιπλέον, παρά τη μερική διόρθωση του ελλείμματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, ο βαθμός εξωτερικής ευπάθειας της Κροατίας παραμένει υψηλός. Με δεδομένη τη συναλλαγματική πολιτική των αρχών, η οποία αποδείχθηκε επωφελής για την Κροατία παρά την κατάσταση υψηλής χρήσης του ευρώ (ευρωπαϊκής) και τους συνακόλουθους κινδύνους για τους ισολογισμούς, έχει βασική σημασία να εντατικοποιηθούν οι προσπάθειες για τον περιορισμό των μισθολογικών αυξήσεων και για την εφαρμογή μεσοπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων πολιτικών ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας της Κροατίας. Τέλος, η κεντρική τράπεζα και οι άλλες κροατικές αρχές ενθαρρύνονται ώστε να συνεχίσουν τις προσπάθειές τους για μείωση της εκτεταμένης χρήσης του ξένου νομίσματος σε τραπεζικές καταθέσεις και σε δάνεια. Ο υψηλός βαθμός της ανεπίσημης ευρωπαϊκής συνεπάγεται μακροοικονομικούς και χρηματοπιστωτικούς κινδύνους, π.χ. υπό τη μορφή των πιστωτικών κινδύνων για τις τράπεζες που επεκτείνουν τα δάνεια σε συνάλλαγμα ή τα τιμαριθμοποιημένα δάνεια σε νοικοκυριά μη καλυπτόμενα από τους κινδύνους. Η ανεπίσημη ευρωπαϊκή μπορεί επίσης να περιορίσει το περιθώριο χειρισμών για τις μακροοικονομικές πολιτικές.
- Το PEP περιλαμβάνει εκτενείς τομείς διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, όπως τον επιχειρηματικό και χρηματοπιστωτικό τομέα, την αγορά εργασίας, το γεωργικό τομέα, τη δημόσια διοίκηση, την εκπαίδευση, την υγειονομική περίθαλψη, τη δικαιοσύνη και το περιβάλλον. Η παρουσίαση συχνά επικεντρώνεται στο παρελθόν, παρέχοντας πληροφορίες για παλαιότερα και εκτελούμενα μεταρρυθμιστικά μέτρα και πρωτοβουλίες, με ιδιαίτερη έμφαση στη νομοθετική δραστηριότητα και την εναρμόνιση στο πλαίσιο της ΕΕ. Το πρόγραμμα δεν καθιερώνει με πλήρη και συνεκτικό τρόπο μια σαφή σύνδεση μεταξύ βασικών στόχων αφενός και των περιγραφόμενων μέσων και μέτρων αφετέρου. Προκειμένου το πρόγραμμα να αποτελεί χρήσιμη καθοδήγηση για την εφαρμογή των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, θα ήταν σκόπιμος ο καθορισμός σαφέστερων στόχων πολιτικής, ειδικών μέτρων και συγκεκριμένων χρονοδιαγραμμάτων εφαρμογής. Θα έπρεπε να έχει δοθεί περισσότερη έμφαση σε μέτρα που απαιτούνται επείγοντως για τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, λαμβανομένων υπόψη των σημαντικών κανονιστικών και διοικητικών εμποδίων που εξακολουθούν να υπάρχουν. Στο πρόγραμμα περιλαμβάνονται μεν εκτιμήσεις για το δημοσιονομικό αντίκτυπο ορισμένων μέτρων, όμως η διασύνδεση μεταξύ του περιεχομένου των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και της εφαρμογής της δημοσιονομικής στρατηγικής είναι γενικά ασθενής. Η εντατικοποίηση των προσπαθειών για επιτάχυνση της εφαρμογής των μεταρρυθμίσεων, ιδίως στους τομείς της αναδιάρθρωσης των επιχειρήσεων, της εκπαίδευσης και των αγορών εργασίας, θα βοηθούσε ώστε να αυξηθούν το αναπτυξιακό δυναμικό και η διεθνής ανταγωνιστικότητα της οικονομίας μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα.

- Γενικά οι Υπουργοί υπογράμμισαν ότι η βασική πρόκληση για την οικονομική πολιτική της Κροατίας είναι να παράσχει συνθήκες διατηρήσιμης ανάπτυξης, με ταυτόχρονη διατήρηση της μακροοικονομικής σταθερότητας. Τούτο απαιτεί την ενίσχυση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας της οικονομίας μέσω εσωτερικών διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, δεδομένου ότι η μακροοικονομική πολιτική υφίσταται μεγάλους περιορισμούς λόγω του μεγάλου εξωτερικού χρέους και της ανάγκης για δημοσιονομική εξυγίανση. Η διαδικασία δημοσιονομικής εξυγίανσης απαιτεί σημαντικές μεταρρυθμίσεις στον τομέα των δαπανών με στόχο την αναδιάρθρωση των τρεχουσών δαπανών με βάση ένα μοντέλο με εντονότερο αναπτυξιακό προσανατολισμό και βιωσιμότερο χαρακτήρα. Η καθυστερημένη και ευπαθής ανάκαμψη από την ύφεση αποκάλυψε, σαφέστερα από ό,τι κατά το παρελθόν, τις διαρθρωτικές αδυναμίες της κροατικής οικονομίας οι οποίες πρέπει να αντιμετωπιστούν επείγοντως. Τα μέτρα που απαιτούνται είναι, ιδίως, η ταχεία και αποτελεσματική εφαρμογή διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων σε τομείς όπως οι ιδιωτικοποιήσεις και η αναδιάρθρωση του εταιρικού τομέα, η αγορά εργασίας, το επιχειρηματικό περιβάλλον, οι κοινωνικές ασφάλισεις, η παιδεία και η δημόσια διοίκηση.

Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας

- Το Προενταξιακό Οικονομικό Πρόγραμμα για την περίοδο 2011 - 2013 («PEP 2011») της πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας παρουσιάζει ένα πιθανό οικονομικό σενάριο για το 2011, αλλά ενδέχεται να είναι κάπως υπερβολικά αισιόδοξο όσον αφορά την επιτάχυνση της ανάπτυξης προς το τέλος της περιόδου του προγράμματος. Η δημοσιονομική στρατηγική φαίνεται εφικτή και είναι ευθυγραμμισμένη με τον προϋπολογισμό του 2011 και τη μεσοπρόθεσμη δημοσιονομική στρατηγική της χώρας. Η περιγραφή των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων είναι μάλλον ευρεία, αλλά θα ήταν επωφελέστερο γι' αυτήν αν είχε γίνει διεξοδικότερη συζήτηση των προτεραιοτήτων πολιτικής. Υπάρχει σαφής διασύνδεση με τις μεταρρυθμίσεις εκείνες που είναι αναγκαίες για την εκπλήρωση των κριτηρίων προσχώρησης στην ΕΕ. Οι κοινωνικοί εταίροι και η επιχειρηματική κοινότητα ερωτήθηκαν για πρώτη φορά όσον αφορά το σχέδιο εγγράφου. Το έγγραφο εμφανίζεται γενικά ευθυγραμμισμένο με τα άλλα έγγραφα για την εθνική πολιτική και με τον προϋπολογισμό για το 2011. Γενικά, η ποιότητα των υποβαλλόμενων στοιχείων έχει σαφέστατα βελτιωθεί σε σύγκριση με τα υποβληθέντα στοιχεία του περασμένου έτους, αλλά τα στατιστικά στοιχεία εξακολουθούν να μην είναι ακόμη ευθυγραμμισμένα με το Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών 1995 (ESA95).

- Η ανάκαμψη από την πτώση της παραγωγής κατά το 2009, έχει μέχρι στιγμής παραμείνει περιορισμένη. Η απασχόληση εξακολούθησε να μειώνεται, παρά τις γενικώς επικρατούσες δυσμενείς συνθήκες, μολονότι εξακολουθεί να διατηρείται σε εξαιρετικά υψηλό επίπεδο. Το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών βελτιώθηκε, κυρίως χάρις στην ενισχυόμενη εξωτερική ζήτηση, με την υποστήριξη της σταθερής εισροής ιδιωτικών εμβασμάτων. Η αναμενόμενη άνοδος στο έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών κατά την περίοδο του προγράμματος παραμένει περιορισμένη, με τους κινδύνους να τοποθετούνται πιθανότατα περισσότερο προς την πτωτική πλευρά. Όπως και στο παρελθόν, οι κύριες ενταξιακές προκλήσεις συνίστανται στην αντιμετώπιση των σημαντικών ακόμη ανισορροπιών στην αγορά εργασίας και στην ενίσχυση των διοικητικών και θεσμικών ικανοτήτων, ώστε να βελτιωθεί η ποιότητα της δημόσιας διοίκησης, καθώς και στην ενδυνάμωση του κράτους δικαίου. Το μακροοικονομικό σενάριο προβλέπει σημαντική επιτάχυνση της οικονομικής ανάπτυξης, ιδίως προς το τέλος της περιόδου του προγράμματος. Τούτο φαίνεται μάλλον υπερβολικά αισιόδοξο εντός του παρόντος διεθνούς οικονομικού περιβάλλοντος και της έντονης εξάρτησης από την εγχώρια ζήτηση.
- Οι αρχές της χώρας έχουν ένα ικανοποιητικό ιστορικό επίτευξης των στόχων για το έλλειμμα, και ο στόχος για έλλειμμα στο 2,5% του ΑΕΠ το 2010 επιτεύχθηκε. Στην αρχική πρόταση προϋπολογισμού προβλέπονταν υψηλότερα έσοδα και δαπάνες, πράγμα που απαιτούσε την έγκριση συμπληρωματικού προϋπολογισμού στα μέσα του 2010 προκειμένου να γίνουν οι αναγκαίες προσαρμογές. Το δημοσιονομικό πλαίσιο προβλέπει μια μάλλον συνεχή μείωση του ελλείμματος μέχρι το 1,9% ως το 2013. Οι εκτιμήσεις του δημοσιονομικού πλαισίου για τα έσοδα φαίνονται μάλλον υπερβολικά αισιόδοξες για το 2011, αλλά συντηρητικές για την υπόλοιπη περίοδο του προγράμματος. Ως προς την πλευρά των δαπανών, είναι αξιοσημείωτη η ισχυρή αύξηση των δημόσιων επενδύσεων το 2011. Γενικά, η μικρή μείωση του ελλείμματος δείχνει επιφυλακτικότητα, αν ληφθεί υπόψη το υποκείμενο σενάριο μιας ισχυρής αύξησης του ΑΕΠ. Λαμβανομένου υπόψη του ικανοποιητικού ιστορικού της χώρας στην επίτευξη των στόχων του ελλείμματος, οι δημοσιονομικοί στόχοι του προγράμματος κρίνονται γενικά εφικτοί και διατηρήσιμοι εντός του προβαλλόμενου μακροοικονομικού σεναρίου. Με βάση την κατά το παρελθόν αποπληρωμή του διεθνούς χρέους, η διαχείριση του δημοσίου χρέους κρίνεται ότι υπήρξε χρηστή και σταθερή.

- Η νομισματική πολιτική που ακολουθήθηκε από την κεντρική τράπεζα, η οποία άρχισε να χαλαρώνει την πολιτική της το Νοέμβριο 2009 και διατήρησε την επεκτατική νομισματική της πολιτική καθ' όλη τη διάρκεια του 2010, ήταν απολύτως ενδεδειγμένη στο πλαίσιο ύπαρξης ελεγχόμενων πληθωριστικών πιέσεων, μειωμένων ποσοστών ανάπτυξης, χαμηλής χρησιμοποίησης της παραγωγικής ικανότητας, χαμηλών μισθολογικών αυξήσεων και συνετής δημοσιονομικής πολιτικής. Προσβλέποντας στο μέλλον, η κεντρική τράπεζα θα πρέπει να παρακολουθεί προσεκτικά τις πληθωριστικές τάσεις και να διασφαλίσει μια έγκαιρη έξοδο από τη χαλαρή νομισματική πολιτική της, λαμβάνοντας δεόντως υπόψη τις σημειούμενες εξελίξεις στο συνολικό μακροοικονομικό περιβάλλον. Προσφάτως, σημειώθηκε άνοδος των πληθωριστικών πιέσεων με την εμφάνιση υψηλών διεθνών τιμών στους τομείς των τροφίμων και της ενέργειας. Οι εισροές κεφαλαίων σημειώνουν άνοδο και τροφοδοτούν την εγχώρια πιστωτική επέκταση, μολονότι η αύξηση των πιστώσεων εξακολουθεί να αναμένεται ότι θα είναι σημαντικά χαμηλότερη από ό,τι πριν από την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση. Επιπλέον, η αναμενόμενη κάλυψη του παραγωγικού κενού θα ασκήσει επίσης μεσοπρόθεσμα ανοδικές πιέσεις επί του πληθωρισμού. Τέλος, η κεντρική τράπεζα θα πρέπει να λάβει δεόντως υπόψη τον υψηλό βαθμό ευρωπαϊκής ισολογισμών, η οποία εκθέτει τη χώρα σε μακροοικονομικούς χρηματοπιστωτικούς κινδύνους και περιορίζει τα περιθώρια χειρισμών για την άσκηση νομισματικής και συναλλαγματικής πολιτικής. Μολονότι υφίστανται αυστηρές ρυθμίσεις προληπτικής εποπτείας καθώς επίσης και τακτική παρακολούθηση της εποπτείας των τραπεζών, μια επιπρόσθετη προσοχή θα ήταν εν προκειμένω ευπρόσδεκτη.
- Το πρόγραμμα διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων της χώρας περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα μέτρων, τα περισσότερα εκ των οποίων στοχεύουν στη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και είναι σε μεγάλο βαθμό ευθυγραμμισμένα με τις βασικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει η χώρα και με τις ενταξιακές απαιτήσεις. Σε σύγκριση με το υποβληθέν το περασμένο έτος, η παρουσίαση του τμήματος που αφορά τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις είναι πιο περιεκτική και συγκεκριμένη, μολονότι θα έπρεπε να είχε δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στις μεταρρυθμιστικές προτεραιότητες της κυβέρνησης. Ειδικότερα, με δεδομένο το υψηλό επίπεδο διαρθρωτικής ανεργίας στη χώρα, το πρόγραμμα θα μπορούσε να είχε δώσει μεγαλύτερη έμφαση σε μέτρα σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης αυτού του θέματος.

Οι Υπουργοί σημείωσαν γενικά σειρά σημαντικών προκλήσεων για τις πολιτικές. Μολονότι η χώρα αντιμετώπισε γενικά με επιτυχία την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση, οι βασικές προκλήσεις για την επόμενη περίοδο παραμένουν: αντιμετώπιση της διαρθρωτικής ανεργίας, ιδίως μεταξύ των νέων, βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος ώστε να τονωθούν οι επενδύσεις και η δημιουργία θέσεων εργασίας και βελτίωση της ποιότητας των δημοσίων οικονομικών. Όσον αφορά την ενταξιακές προοπτικές της χώρας, σημαντικές προκλήσεις εξακολουθούν να είναι η ανάγκη βελτίωσης της λειτουργίας της αγοράς εργασίας, η ενίσχυση των διοικητικών ικανοτήτων και των κανονιστικών και εποπτικών οργανισμών και η βελτίωση του κράτους δικαίου καθώς και της εκτέλεσης των συμβάσεων.

Ισλανδία

- Το πρώτο Προενταξιακό Οικονομικό Πρόγραμμα της Ισλανδίας 2011-2013 (PEP) παρουσιάζει ένα μεσοπρόθεσμο μακροοικονομικό σενάριο με ένα κάπως υπερβολικά αισιόδοξο μοντέλο οικονομικής ανάκαμψης και ένα συνολικό, φιλόδοξο και συνεκτικό δημοσιονομικό πλαίσιο, ιδίως όσον αφορά το έτος 2011. Το έγγραφο εμφανίζεται ευθυγραμμισμένο με προγενέστερα βασικά έγγραφα πολιτικής και με το σχέδιο προϋπολογισμού για το 2011. Δεδομένου ότι πρόκειται για το πρώτο PEP της Ισλανδίας, υπάρχουν περιθώρια για τη βελτίωση της εκπλήρωσης των επίσημων απαιτήσεων και των απαιτήσεων ως προς τα στοιχεία. Επιπλέον, η ποιότητα του προγράμματος θα ωφεληθεί από την προσθήκη εναλλακτικών σεναρίων ανάπτυξης και από μια ανάλυση ευαισθησίας του βασικού δημοσιονομικού προγράμματος με στόχο την καλύτερη κατανόηση και την ποσοτικοποίηση των δυνητικών κινδύνων.
- Έπειτα από μια μακρά και βαθιά ύφεση, η ισλανδική οικονομία άρχισε να ανακάμπτει ελαφρά στο τέλος του 2010, χάρις στην ενίσχυση της ιδιωτικής κατανάλωσης και των εξαγωγών· όμως, η ανεργία εξακολούθησε να αυξάνεται. Η σταθερότητα της συναλλαγματικής ισοτιμίας και ο χαμηλότερος πληθωρισμός επέτρεψαν στην κεντρική τράπεζα να μειώσει σταδιακά τα βασικά επιτόκια. Ωστόσο, μέχρι στιγμής η χαλάρωση των χρηματοπιστωτικών συνθηκών δεν οδήγησε σε αναζωογόνηση της ζήτησης για πιστώσεις, δεδομένου ότι μεγάλος αριθμός νοικοκυριών και επιχειρήσεων εξακολουθούν να βρίσκονται στη διαδικασία αναδιάρθρωσης των χρεών τους και διόρθωσης των ισολογισμών τους. Οι βελτιώσεις στο εξωτερικό εμπόριο οδήγησαν στην ανάδυση ενός υπολογίσιμου πλεονάσματος στο εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών, και τα επίσημα συναλλαγματικά αποθέματα αυξήθηκαν και ανήλθαν στο 44% του ΑΕΠ. Ωστόσο, τα επιτεύγματα της μακροοικονομικής σταθεροποίησης έγιναν υπό την προστασία εκτεταμένων ελέγχων στην κίνηση κεφαλαίων, και η σταδιακή άρση των ελέγχων παραμένει μια βασική πρόκληση.
- Το PEP παρουσιάζει ένα σενάριο ανάπτυξης με μια περιορισμένη αλλά ρωμαλέα ανάπτυξη, οφειλόμενη κυρίως στην έντονη ενίσχυση της αύξησης των επενδύσεων, αν και από ένα πολύ χαμηλό σημείο εκκίνησης. Οι προσδοκώμενες επενδύσεις εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από λίγα μεγάλα ενεργειακά σχέδια, και δεν μπορούν να αγνοηθούν οι κίνδυνοι από μια καθυστερημένη υλοποίησή τους. Επίσης, η αναμενόμενη ανάκαμψη της ιδιωτικής κατανάλωσης φαίνεται κάπως υπερεκτιμημένη, αν ληφθούν υπόψη το τεράστιο εγχώριο υπερβάλλον δανειακό βάρος, η υψηλή ανεργία και οι περιορισμένες προοπτικές για ταχεία ανάκαμψη των διαθέσιμων εισοδημάτων. Οι προοπτικές πληθωρισμού φαίνονται γενικά λογικές, ιδίως με βάση την παραδοχή πολιτικής περί διατήρησης της σταθερότητας της συναλλαγματικής ισοτιμίας, αλλά οι κίνδυνοι ανόδου των τιμών συνδέονται με χαμηλότερες τιμές ενέργειας και βασικών προϊόντων. Το πρόγραμμα θα ωφεληθεί περαιτέρω από μια λεπτομερέστερη ανάλυση των αναμενόμενων εξελίξεων στην αγορά εργασίας και στο ισοζύγιο πληρωμών.

- Το δημοσιονομικό πρόγραμμα αποτελεί σαφέστατα μια επίδειξη της δέσμευσης της κυβέρνησης για συνέχιση της δημοσιονομικής εξυγίανσης μεσοπρόθεσμα και μια κατάλληλη απάντηση στις ευπάθειες που προκύπτουν από το υψηλό απόθεμα δημόσιου χρέους. Η προβλεπόμενη δημοσιονομική προσαρμογή είναι φιλόδοξη, με έντονη εστίαση της αρχικής προσοχής στον περιορισμό των δαπανών το 2011, ως συνέχεια της δημοσιονομικής εξυγίανσης που εφαρμόστηκε με επιτυχία το 2010. Ο προϋπολογισμός του 2011 φαίνεται να στηρίζεται επαρκώς σε συγκεκριμένα δημοσιονομικά μέτρα και οι υφιστάμενοι κίνδυνοι φαίνονται να συνδέονται ιδίως με λιγότερο ικανοποιητικές επιδόσεις στα έσοδα. Η αξιοπιστία του δημοσιονομικού προγράμματος πέραν του 2011 θα μπορούσε να ενισχυθεί με την παροχή περισσότερων πληροφοριών για τα μέτρα δαπανών και για τις ποσοτικές επιπτώσεις τους. Η διασύνδεση ανάμεσα στις προτεραιότητες των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και στην επίτευξη των δημοσιονομικών στόχων θα μπορούσε να ενισχυθεί περαιτέρω. Τέλος, το πρόγραμμα περιλαμβάνει περιορισμένα στοιχεία για το ότι η δομή και η σύνθεση των δαπανών θα αλλάξουν ώστε να στηριχθεί μια δημοσιονομική στρατηγική με εντονότερο αναπτυξιακό προσανατολισμό.
- Κατά τη διάρκεια της κρίσης, η προσοχή της κεντρικής τράπεζας παρέμεινε εστιασμένη στη σταθερότητα των τιμών αλλά μετατοπίστηκε προς τη σταθεροποίηση της συναλλαγματικής ισοτιμίας ως ενδιάμεσου εργαλείου. Η επιλογή αυτή αποδείχθηκε ότι εξυπηρέτησε ικανοποιητικά τη χώρα, καθώς ο πληθωρισμός μειώθηκε ταχύτερα του αναμενόμενου και οι προσδοκίες ως προς τον πληθωρισμό σταθεροποιήθηκαν. Στο μέλλον, με τη σταδιακή ανάκαμψη της ισλανδικής οικονομίας, θα χρειαστεί να δοθεί προσοχή σε ορισμένους τομείς. Πρώτον, οι αρχές θα πρέπει να προχωρήσουν σε μια προσεκτική άρση των περιορισμών στους λογαριασμούς κεφαλαίων. Δεύτερον, η διατήρηση σταθερής συναλλαγματικής ισοτιμίας κατά τη διάρκεια των διαδοχικών φάσεων της απελευθέρωσης των λογαριασμών κεφαλαίων θα γίνεται δυσχερέστερη και θα χρειαστούν επαρκή αποθεματικά ξένο συναλλάγματος για τη στήριξη του καθεστώτος συναλλαγματικής ισοτιμίας. Τρίτον, εξακολουθούν να υπάρχουν χρηματοπιστωτικοί κίνδυνοι στον τραπεζικό τομέα, καθώς οι τράπεζες αντιμετωπίζουν κινδύνους ρευστότητας ή κινδύνους χρηματοδότησης ως συνέπεια της ασταθούς χρηματοδοτικής βάσης τους. Τέταρτον, καθώς θα αποκαθίσταται η μακροοικονομική σταθεροποίηση, η κεντρική τράπεζα θα πρέπει να παρακολουθεί προσεκτικά τη νομισματική στρατηγική της. Στο άμεσο μέλλον, η συνέχιση της εστίασης στη σταθερότητα της συναλλαγματικής ισοτιμίας είναι ενδεδειγμένη, δεδομένου ότι η απελευθέρωση των λογαριασμών κεφαλαίων θα είναι μια βαθμιαία διαδικασία. Πέρα από τον βραχυπρόθεσμο σχεδιασμό, όταν θα έχει προχωρήσει η απελευθέρωση των λογαριασμών κεφαλαίων, οι αρχές θα πρέπει να εξετάσουν προσεκτικά ένα κατάλληλο πλαίσιο νομισματικής πολιτικής και προληπτικής εποπτείας το οποίο να λαμβάνει υπόψη τα ειδικά χαρακτηριστικά της ισλανδικής οικονομίας και τα διδάγματα από την εμπειρία του παρελθόντος. Πρωταρχικό στοιχείο οιασδήποτε μελλοντικής στρατηγικής θα πρέπει να είναι η συνέχιση της εστίασης στην σταθερότητα των τιμών.

- Το ΡΕΡ καλύπτει εκτενείς τομείς διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Ωστόσο, η παρουσίαση συχνά επικεντρώνεται στο παρελθόν, με ιδιαίτερη έμφαση στη νομοθετική δραστηριότητα. Ως προς τις μελλοντικές προοπτικές, το ΡΕΡ παρουσιάζει λίγα συγκεκριμένα διαρθρωτικά μέτρα για την αντιμετώπιση των βασικών διαρθρωτικών προτεραιοτήτων και για τους στόχους πολιτικής του προγράμματος.

Οι Υπουργοί τόνισαν γενικά ότι οι προκλήσεις για την οικονομική πολιτική στην Ισλανδία είναι πολλαπλές. Βασική πρόκληση θα είναι να τεθούν γερά θεμέλια για μια οικονομική ανάκαμψη που να βασίζεται σε ένα μοντέλο διατηρήσιμης ανάπτυξης. Για τον σκοπό αυτόν, θα έχει πρωταρχική σημασία η αντιμετώπιση του τεράστιου υπερβάλλοντος δανειακού βάρους, το οποίο προς το παρόν συνιστά μεγάλο εμπόδιο για την ανάπτυξη, τις επενδύσεις και το εισόδημα. Στο τέλος του 2010 θεσπίστηκε ένα αναθεωρημένο πλαίσιο για την προώθηση της αναδιάρθρωσης του χρέους των νοικοκυριών και των εταιρειών, το οποίο τώρα πρέπει να εφαρμοστεί με αποφασιστικότητα. Θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην ανάγκη περιορισμού των αρνητικών χρηματοπιστωτικών επιπτώσεων στον τραπεζικό τομέα, ούτως ώστε να καταστεί δυνατή η ανάδυση ενός υγιέστερου και ισχυρότερου χρηματοπιστωτικού τομέα, ικανού να επιτελεί τα διαμεσολαβητικά του καθήκοντα με αποτελεσματικότητα. Η σταδιακή άρση των εκτεταμένων ελέγχων στην κίνηση κεφαλαίων, αποτελεί προϋπόθεση για μια διατηρήσιμη ανάπτυξη που να βασίζεται σε εγχώριες και ξένες επενδύσεις, και θα πρέπει να εφαρμοστεί προσεκτικά, σε στενή συνεργασία με τις μακροοικονομικές πολιτικές, ούτως ώστε να διατηρηθεί η σταθερότητα των τιμών και της συναλλαγματικής ισοτιμίας και η χρηματοπιστωτική σταθερότητα. Η δημιουργία θέσεων εργασίας θα εξακολουθήσει για κάποιο διάστημα να αποτελεί μια δύσκολη πρόκληση, αλλά εάν εξασφαλιστεί μια γενικώς ευέλικτη αγορά εργασίας τούτο αναμένεται ότι θα στηρίξει την άνοδο του επιπέδου απασχόλησης και του διαθέσιμου εισοδήματος. Τέλος, και ίσως το σημαντικότερο, για να εξασφαλιστεί η βιωσιμότητα του δημόσιου χρέους, θα πρέπει να συνεχιστεί η εφαρμογή του φιλόδοξου μεσοπρόθεσμου σχεδίου των αρχών για δημοσιονομική εξυγίανση, με τη στήριξη σειράς αναπτυξιακών μέτρων ενθάρρυνσης του εισοδήματος και των δαπανών.

Μαυροβούνιο

- Το Μαυροβούνιο υπέβαλε το πέμπτο Οικονομικό και Δημοσιονομικό Πρόγραμμά του (2011 EFP), που καλύπτει την περίοδο 2011-2013. Όπως και το προηγούμενο πρόγραμμα, ο βασικός στόχος είναι η μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος ώστε να επιτευχθεί ισοσκελισμένος προϋπολογισμός το 2012. Το πρόγραμμα έχει καταστεί μέσο συντονισμού της πολιτικής και για πρώτη φορά έχει πλήρως ενσωματωθεί στην προετοιμασία των κυριότερων εθνικών δημοσιονομικών εγγράφων. Το πρόγραμμα αναμένεται ότι θα ωφεληθεί από τις περαιτέρω προσπάθειες που θα γίνουν ώστε να αναπτυχθεί μια διεξοδικότερη υποκείμενη ανάλυση, ιδίως των μεσοπρόθεσμων προβλέψεων.

- Έπειτα από μια έντονη συρρίκνωση κατά 5,7% το 2009, η οικονομία του Μαυροβουνίου άρχισε να ανακάμπτει από τις συνέπειες της κρίσης, με εκτιμώμενη την αύξησή της κατά 1,1% το 2010 σύμφωνα με τις πρόσφατες προβλέψεις της κυβέρνησης και του ΔΝΤ· το εξωτερικό έλλειμμα μειώθηκε, ενώ ο πληθωρισμός παρέμεινε υπό έλεγχο. Σύμφωνα με τις προβολές του βασικού μακροοικονομικού σεναρίου του προγράμματος, το πραγματικό ΑΕΠ αναμένεται να αυξηθεί περαιτέρω κατά 2,5% το 2011, ενώ η αύξηση θα ανέλθει στο 4% το 2013. Ωθούμενη αρχικά από τις καθαρές εξαγωγές, η ανάπτυξη αναμένεται να αποκτήσει ευρύτερη βάση κατά την περίοδο του προγράμματος, καθώς η εγχώρια ζήτηση υποστηρίζεται από την ανάκαμψη των τραπεζικών πιστώσεων και από τις εισροές άμεσων ξένων επενδύσεων. Μολονότι αυτό το αναπτυξιακό μοντέλο είναι γενικά εφικτό, ωστόσο δεν είναι απρόσβλητο από κινδύνους αρνητικής εξέλιξης. Μια ενδεχόμενη κακή οικονομική κατάσταση των κυριότερων εταίρων του Μαυροβουνίου αναμένεται ότι θα επηρεάσει τις εξαγωγές της χώρας και τις εισροές άμεσων ξένων επενδύσεων, που είναι οι κύριοι μοχλοί επενδύσεων, ενώ μια τυχόν περιορισμένη αύξηση των τραπεζικών πιστώσεων αναμένεται να εμποδίσει επίσης την ιδιωτική κατανάλωση. Κίνδυνοι επίσης περιβάλλουν τους εξωτερικούς λογαριασμούς, με δεδομένη την προβολή εξαγωγών ευρισκόμενων μάλλον υπό έλεγχο, ακόμη και στην περίπτωση του σεναρίου της υψηλής ανάπτυξης, παρά την προσδοκώμενη ανάκαμψη της οικονομίας. Το πρόγραμμα αναγνωρίζει τους κινδύνους και προβλέπει δύο εναλλακτικά σενάρια που οδηγούν σε ένα μοντέλο υψηλότερης και σε ένα χαμηλότερης ανάπτυξης της οικονομίας, με σύγκλιση προς ένα ποσοστό πραγματικής ανάπτυξης 4% έως το 2013.
- Το προκαταρκτικό δημοσιονομικό έλλειμμα το 2010 (3% του ΑΕΠ) ήταν χαμηλότερο από το προβλεπόμενο στο Οικονομικό και Δημοσιονομικό Πρόγραμμα, ενώ δεν απαιτούνταν επανεξισορρόπηση του προϋπολογισμού. Ωστόσο, όταν ενσωματωθούν οι καθυστερημένες και μη ανακτήσιμες οφειλές του προϋπολογισμού, το τελικό έλλειμμα για το 2010 θα μπορούσε να ανέλθει στο 4% του ΑΕΠ. Το μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό σενάριο είναι εστιασμένο σε μια εξυγίανση βάσει των δαπανών το 2011-2013 ώστε να αποφευχθεί το να τεθεί σε κίνδυνο η αρχόμενη ανάκαμψη. Η προσαρμογή θα πραγματοποιηθεί σταδιακά, με την ισοσκέλιση του προϋπολογισμού το 2012 και την επίτευξη πλεονάσματος το 2013. Παρόλο που τα φορολογικά έσοδα ενδέχεται να είναι χαμηλότερα των προβλεπομένων, οι κυριότεροι κίνδυνοι συνδέονται με τη συσσώρευση καθυστερημένων φόρων καθώς επίσης και από την έκτακτη ενεργοποίηση της παράτασης κρατικών εγγυήσεων κατά τη διάρκεια της κρίσης. Έπειτα από το ξέσπασμα της οικονομικής κρίσης, το δημόσιο χρέος ωθείται από τις ανάγκες χρηματοδότησης του προϋπολογισμού και αναμένεται να κορυφωθεί το 2011 στο 43% του ΑΕΠ προτού να κατέλθει στα προ της κρίσεως επίπεδα έως το τέλος του 2013.

- Η παγκόσμια οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση αποτέλεσε πρόκληση για το πλαίσιο πολιτικής του Μαυροβουνίου. Το γεγονός ότι το Μαυροβούνιο χρησιμοποιεί το ευρώ ως το μοναδικό νόμιμο χρήμα του, και ότι συνεπώς έχει εγκαταλείψει ορισμένα κλασικά μέσα νομισματικής πολιτικής, αφήνει τη δημοσιονομική πολιτική να είναι το μόνο εργαλείο μακροοικονομικής πολιτικής, με τη δύσκολη αποστολή της εξεύρεσης ισορροπίας ανάμεσα στην αποκατάσταση ανάπτυξης και στην πραγματοποίηση εξυγίανσης. Πέρα από τον τρέχοντα οικονομικό κύκλο, θα είναι καίριας σημασίας να αποφευχθούν ενδεχόμενοι κύκλοι ακραίων διακυμάνσεων (boom-bust). Ως προς τις μελλοντικές προοπτικές, η κεντρική τράπεζα θα συνεχίσει να αντιμετωπίζει διάφορες προκλήσεις, δεδομένου ότι θα χρειαστεί να ανορθώσει τον εύλωτο τραπεζικό τομέα, να παρακολουθεί επιμελώς τους δείκτες ρευστότητας και να παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς την αύξηση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, τα οποία επιδρούν ως τροχοπέδη για την οικονομική ανάκαμψη.
- Η ευρεία ατζέντα διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που περιγράφεται στο Οικονομικό και Δημοσιονομικό Πρόγραμμα του 2011 αποτελεί μια ενισχυμένη μορφή του προγράμματος του προηγούμενου έτους. Γενικά, φαίνεται ότι είναι σε μεγάλο βαθμό ευθυγραμμισμένο με τις μεταρρυθμιστικές απαιτήσεις για την προσχώρηση στην ΕΕ, όπως αυτές διατυπώνονται στις προτεραιότητες της ευρωπαϊκής εταιρικής σχέσης της χώρας και στη Γνωμοδότηση της Επιτροπής. Οι μεταρρυθμίσεις αποσκοπούν στην παγίωση της σταθερότητας των δημοσίων οικονομικών και στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας. Το πρόγραμμα παρουσιάζει έναν συνοπτικό απολογισμό των ληφθέντων το 2009-2010 μέτρων και των προβλεπομένων για το 2011, αλλά παραλείπει να εκθέσει λεπτομερώς σχέδια υλοποίησης για τα μεταγενέστερα έτη. Παρέχονται προκαταρκτικές ποσοτικές εκτιμήσεις των δημοσιονομικών επιπτώσεων των μέτρων κατά την περίοδο 2010-2013, αλλά απαιτούνται ακόμη πρόσθετες προσπάθειες για την πλήρη διασύνδεση των μεταρρυθμίσεων στα πλαίσια του δημοσιονομικού σεναρίου, και ιδίως για τις επιπτώσεις τους στα δημοσιονομικά έσοδα.

Γενικά, οι Υπουργοί τόνισαν ότι η βασική πρόκληση πολιτικής για το Μαυροβούνιο συνίσταται στην ανάγκη να ενισχύσει τη βιωσιμότητα των δημοσίων οικονομικών του, επιστρέφοντας σε πλεονάσματα του προϋπολογισμού από το 2013 χωρίς να απειληθεί η ανάκαμψη της οικονομίας του. Προς τον σκοπό αυτόν, ελήφθησαν σημαντικά μέτρα συγκράτησης των δημοσίων δαπανών, όπως η μείωση των δαπανών μισθοδοσίας των δημοσίων υπηρεσιών, ένα νέο σύστημα χρηματοδότησης των δήμων και μια μεταρρύθμιση του συνταξιοδοτικού συστήματος με την οποία αυξάνεται η ηλικία συνταξιοδότησης. Το Μαυροβούνιο, με την εκτέλεση του προϋπολογισμού για το 2010 και την έγκριση του νόμου για τον προϋπολογισμό για το 2011, συνέχισε τη δημοσιονομική εξυγίανση που είχε αρχίσει το 2009. Η διατήρηση του ρυθμού των μεταρρυθμίσεων συμβάλλει αποφασιστικά στην επίτευξη των δημοσιονομικών στόχων ως προς τα επίπεδα των ελλειμμάτων, των δημοσίων δαπανών και του χρέους. Χάρη στην εφαρμογή της συνταξιοδοτικής μεταρρύθμισης μέσω της έγκρισης των τροποποιήσεων του νόμου περί συντάξεων, το Μαυροβούνιο βελτίωσε περαιτέρω το δημοσιονομικό του ισοζύγιο και έθεσε τα δημόσια οικονομικά του σε πορεία επίτευξης μιας μακροχρόνιας βιωσιμότητας. Η ατζέντα του προγράμματος διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων περιλαμβάνει ορισμένες προκλήσεις που αναφέρονται στη γνωμοδότηση της Επιτροπής όσον αφορά την αίτηση της χώρας για προσχώρηση στην ΕΕ, όπως είναι οι ευπάθειες στο καθεστώς ρυθμίσεων του τραπεζικού τομέα, ο αυξανόμενος δημόσιος δανεισμός, η άνοδος της ανεργίας, οι αδυναμίες στην εκπαίδευση καθώς και οι ανεπάρκειες των υποδομών ενέργειας και μεταφορών. Μια ταχεία εφαρμογή τέτοιων μεταρρυθμίσεων θα βοηθούσε να αυξηθούν το αναπτυξιακό δυναμικό και η ανταγωνιστικότητα της οικονομίας. Μια ουσιαστική πρόοδος ως προς αυτά τα δημοσιονομικά και διαρθρωτικά μέτρα καθίσταται ακόμη περισσότερο επιβεβλημένη δεδομένου ότι η μονομερής ευρωπαϊκή οδηγία σε έλλειψη περιθωρίων για ανεξάρτητη νομισματική πολιτική και αφήνει τη χώρα ευάλωτη σε κύκλους ακραίων διακυμάνσεων.

Τουρκία

- Η Τουρκία υπέβαλε το δέκατο Προενταξιακό Οικονομικό Πρόγραμμά της (PEP 2011-2013), και κατέδειξε έτσι έναν υψηλό βαθμό εξοικείωσης με τα τεχνικά εργαλεία και τις αναλυτικές απαιτήσεις αυτής της προσπάθειας. Παράλληλα, μια ουσιαστική επικαιροποίηση του προγράμματος με βάση τις πρόσφατες εξελίξεις και μια περαιτέρω ανάλυση σε ορισμένους βασικούς τομείς, θα ενίσχυαν τον ρόλο του PEP για τη χάραξη κατευθύνσεων στην οικονομική πολιτική.
- Όπως και στο PEP του περασμένου έτους, οι βασικοί στόχοι του προγράμματος είναι να εξασφαλιστεί μια διατηρήσιμη ανάπτυξη, σε συνδυασμό με μια ταχεία σύγκλιση του κατά κεφαλήν εισοδήματος προς τον μέσο όρο της ΕΕ. Προς τον σκοπό αυτόν, το μίγμα νομισματικής και δημοσιονομικής πολιτικής αποσκοπεί στη σταθερότητα των τιμών και τη συνέχιση της δημοσιονομικής σύνεσης, ενώ οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις προορίζονται να ενισχύσουν τον ρόλο του ιδιωτικού τομέα, να βελτιώσουν τη διαμεσολάβηση στον χρηματοπιστωτικό τομέα και να αυξήσουν την αξία του ανθρώπινου κεφαλαίου.

- Χάρης στις πρόσφατες ριζικές μεταρρυθμίσεις, η τουρκική οικονομία, η οποία είχε συρρικνωθεί κατά 4,8% το 2009, παρουσίασε ρωμαλέα ανάπτυξη κατά 8,9% το 2010. Ο συνολικός πληθωρισμός έπεσε σημαντικά, από το 9,2% τον Σεπτέμβριο 2010 στο 6,4% τον Δεκέμβριο 2010. Το δημοσιονομικό έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης υπολογίζεται ότι έπεσε από το 5,5% το 2009 στο 3,7% το 2010, και ο λόγος του ύψους του ακαθάριστου χρέους προς το ΑΕΠ μειώθηκε στο 41,6% μέχρι το τέλος του 2010. Το ποσοστό ανεργίας έπεσε στο 11% στο τέλος του 2010 έναντι του 13,5% ένα χρόνο νωρίτερα. Ωστόσο, το έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών ανήλθε ταχύτατα από το 2,3% του ΑΕΠ στο 6,6% του ΑΕΠ το 2010, σε συνδυασμό με το διευρυνόμενο εμπορικό έλλειμμα, πράγμα που καταδεικνύει τον υψηλό βαθμό εξάρτησης από τις εξωτερικές χρηματοδοτήσεις.
- Για την περίοδο 2011-2013, το PEP αναμένει ότι η τουρκική οικονομία θα αυξηθεί κατά ποσοστά κυμαινόμενα γύρω από το 5%. Ωστόσο, ορισμένες από τις βασικές παραδοχές του PEP είναι ξεπερασμένες. Το έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών διευρύνθηκε ταχύτερα του αναμενόμενου, και είναι πιθανή η περαιτέρω διεύρυνσή του λόγω των υψηλότερων εισαγωγών εξ αιτίας της συνεχώς αυξανόμενης εγχώριας ζήτησης, των υψηλότερων τιμών της ενέργειας και των προσδοκώμενων χαμηλότερων εξαγωγών ως αποτέλεσμα της πολιτικής αναταραχής στη Μέση Ανατολή και στην Αφρική, που αποτελούν το προορισμό του 20% των τουρκικών εξαγωγών. Οι εξελίξεις αυτές, σε συνδυασμό με τις αυξανόμενες πληθωριστικές πιέσεις, ενδέχεται να αποτελέσουν έναν επιπλέον κίνδυνο για την εσωτερική και εξωτερική σταθερότητα το 2012-2013 και να δημιουργήσουν την ανάγκη για μια πιο περιοριστική νομισματική και δημοσιονομική πολιτική από αυτήν που παρουσιάζεται. Στην πραγματικότητα, ορισμένα μέτρα έχουν ήδη ληφθεί μετά την υποβολή του PEP. Λαμβάνοντας υπόψη τα μέτρα αυτά, το PEP θα ωφεληθεί σε μεγάλο βαθμό από μια εκτεταμένη αναθεώρηση που θα περιλαμβάνει μια διεξοδικότερη ανάλυση των προκλήσεων σε αυτούς τους τομείς, και μια καλύτερη ποσοτική εκτίμηση των κινδύνων.
- Το 2010, το δημοσιονομικό έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης εκτιμάται να κατέλθει στο 3,7% του ΑΕΠ από το 5,5% το 2009, και ως εκ τούτου εκτιμάται ότι το αποτέλεσμα θα είναι καλύτερο από ό,τι προβλέπεται στον σχεδιασμό του προϋπολογισμού, πράγμα οφειλόμενο κυρίως στην ισχυρή ανάπτυξη που οδήγησε σε δημοσιονομικά έσοδα υψηλότερα από τα αρχικώς αναμενόμενα. Το μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό πρόγραμμα του PEP προβλέπει μια βελτίωση του ενοποιημένου ισοζυγίου του ευρύτερου δημόσιου τομέα, από ένα προβαλλόμενο έλλειμμα του 2,1% του ΑΕΠ το 2011 στο 1,8% το 2012 και στο 1,1% το 2013, πράγμα που είναι σε μεγάλο βαθμό ευθυγραμμισμένο με το αναπτυξιακό σενάριο. Ο λόγος του δημόσιου χρέους προς το ΑΕΠ αναμένεται ότι θα μειωθεί σταδιακά από το 41,6% του ΑΕΠ το 2010 στο 36,8% έως το 2013. Λαμβανομένης υπόψη της άνησης της τουρκικής οικονομίας και των αναπτυξιακών στόχων του προγράμματος, οι στόχοι της δημοσιονομικής πολιτικής φαίνονται ρεαλιστικοί, αν και όχι επαρκώς φιλόδοξοι. Η Τουρκία πραγματοποίησε αξιοσημείωτη προσπάθεια δημοσιονομικής εξυγίανσης κατά τα προηγούμενα έτη, αλλά η εξασφάλιση μιας δημοσιονομικής προσαρμογής υψηλής ποιότητας θα αποτελέσει βασική πρόκληση κατά τα επόμενα έτη. Θα ήταν ιδιαίτερος επωφελής η ύπαρξη ενός ισχυρότερου δημοσιονομικού αγκυροβολίου και μια επιτάχυνση των βασικών διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων.

- Η κεντρική τράπεζα συνέχισε την επιτυχημένη πολιτική του προηγούμενου έτους, και κατόρθωσε να επιτύχει το 2010 το στόχο του πληθωρισμού που είχε αναγγελθεί. Όπως και κατά το προηγούμενο έτος, η ύπαρξη ενός αρνητικού παραγωγικού κενού συνέβαλε στην επίτευξη αυτού του θετικού αποτελέσματος, το οποίο υποστηρίχθηκε επίσης από τις ευνοϊκές βασικές επιπτώσεις. Ωστόσο, η κεντρική τράπεζα χρειάζεται να παρακολουθεί προσεκτικά ορισμένους κινδύνους που εμφανίστηκαν το 2010 και στις αρχές του 2011, συμπεριλαμβανομένων των ανοδικών πιέσεων στον πληθωρισμό, του διευρυνόμενου ελλείμματος τρεχουσών συναλλαγών και του γρήγορου ρυθμού της πιστωτικής επέκτασης. Η κεντρική τράπεζα άρχισε να αντιμετωπίζει αυτούς του κινδύνους χρησιμοποιώντας ένα νέο μίγμα πολιτικής αποτελούμενο από μια πολιτική χαμηλότερων επιτοκίων, από υψηλότερους συντελεστές υποχρεωτικών αποθεματικών και από ευρύτερο περιθώριο ανάμεσα στα επιτόκια ημερήσιας δανειοδότησης και δανειοληψίας της κεντρικής τράπεζας ούτως ώστε να συγκρατηθούν οι βραχυπρόθεσμες ροές κεφαλαίων και να επιβραδυνθεί η εγχώρια πιστωτική επέκταση. Μολονότι οι πρώτες ενδείξεις μπορεί να είναι ενθαρρυντικές, απομένει ακόμη να αποδειχθεί κατά πόσο τούτο το μη συμβατικό μίγμα μέτρων πολιτικής θα αρκήσει ώστε να συγκρατηθούν οι επικείμενοι νομισματικοί και χρηματοπιστωτικοί κίνδυνοι. Ωστόσο, το αποτέλεσμα του μίγματος νομισματικής πολιτικής θα πρέπει να παρακολουθείται εκ του σύνεγγυς, και εάν χρειαστεί, θα πρέπει να ληφθούν περαιτέρω μέτρα αυστηροποίησης, συμπεριλαμβανομένων ενδεχόμενων αυξήσεων των επιτοκίων, ούτως ώστε να συγκρατηθούν οι πληθωριστικοί κίνδυνοι και να επιβραδυνθεί η πιστωτική επέκταση· θα πρέπει δε η δημοσιονομική πολιτική να συνεχίζει να στηρίζει τη νομισματική πολιτική στη χαλιναγώγηση της εσωτερικής ζήτησης και του διευρυνόμενου ελλείμματος τρεχουσών συναλλαγών.
- Η ατζέντα των διαρθρωτικών και θεσμικών μεταρρυθμίσεων του προγράμματος, η οποία καλύπτει ευρύ φάσμα θεμάτων, είναι ανεπαρκώς συνδεδεμένη με το δημοσιονομικό σενάριο, και είναι εν μέρει ευθυγραμμισμένη με τις μεταρρυθμιστικές απαιτήσεις ενόψει των ενταξιακών προοπτικών της χώρας, όπως αναφέρονται στην τελευταία έκθεση προόδου και στην εταιρική σχέση για την προσχώρηση. Η τουρκική οικονομία επωφελήθηκε από τις πρόσφατες ριζικές μεταρρυθμίσεις σε τομείς όπως ο τραπεζικός και ο ενεργειακός τομέας και η εκπαίδευση. Ωστόσο, οι μεταρρυθμίσεις πρέπει ακόμη να συνεχιστούν σε πολλούς σημαντικούς τομείς, όπως είναι η αγορά εργασίας και το επενδυτικό κλίμα. Το πρόγραμμα είναι απολύτως σαφές ως προς το τι έχει επιτευχθεί αλλά θα ωφελούνταν από μια πιο συγκεκριμένη στρατηγική σχετικά με τις μελλοντικές μεταρρυθμίσεις και την αναμενόμενη εφαρμογή τους.

Γενικά, οι Υπουργοί τόνισαν ότι, ενόψει των διατηρούμενων και αυξανόμενων εξωτερικών ανισοροπιών και των ανερχόμενων πληθωριστικών πιέσεων, η κύρια πρόκληση για την Τουρκία είναι να υιοθετήσει και να εφαρμόσει ένα ισορροπημένο μίγμα νομισματικής και δημοσιονομικής πολιτικής με στόχο την ενίσχυση της μακροοικονομικής σταθερότητας, εξασφαλίζοντας μια πορεία διατηρήσιμης ανάπτυξης και ωθώντας προς την κατεύθυνση βαθύτερων μεταρρυθμίσεων στην αγορά εργασίας και το επενδυτικό κλίμα.

Στατιστικά στοιχεία

Οι Υπουργοί χαιρέτισαν την έκθεση προόδου του Απριλίου 2009 σχετικά με το σχέδιο δράσης για τις οικονομικές, νομισματικές και χρηματοοικονομικές στατιστικές στις υποψήφιες χώρες. Οι Υπουργοί επικρότησαν ιδίως τις προσπάθειες που εξακολουθούν να καταβάλλουν οι υποψήφιες χώρες για την εκπλήρωση των απαιτήσεων του σχεδίου δράσης και την περαιτέρω πρόοδο που σημειώθηκε, αλλά τόνισαν ότι χρειάζονται ακόμη σημαντικές προσπάθειες σε ορισμένους στατιστικούς τομείς για την πλήρη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις του σχεδίου δράσης. Οι Υπουργοί τόνισαν ότι η εφαρμογή του σχεδίου δράσης θα πρέπει να συνεχίσει να αποτελεί απόλυτη προτεραιότητα και ότι οι στατιστικές υπηρεσίες και οι εθνικές κεντρικές τράπεζες θα πρέπει να διαθέτουν τους απαραίτητους πόρους ώστε να μπορέσουν να επιτύχουν το στόχο αυτόν. Οι Υπουργοί σημείωσαν ότι εφέτος εξετάζονται στην έκθεση και δύο νέες υποψήφιες χώρες, το Μαυροβούνιο και η Ισλανδία.

Στον τομέα των *οικονομικών στατιστικών*, η πρόοδος που σημειώθηκε σε συγκεκριμένους τομείς από το 2009 και εντεύθεν και οι περαιτέρω προτεραιότητες όσον αφορά τις εργασίες μπορούν να συνοψισθούν ως ακολούθως :

- Εθνικοί λογαριασμοί: Μολονότι τώρα όλες οι υποψήφιες χώρες (με εξαίρεση το Μαυροβούνιο) παρέχουν συνολικά εθνικολογιστικά μεγέθη, εξακολουθούν να υπάρχουν ορισμένα προβλήματα όσον αφορά τη διάρκεια των χρονολογικών σειρών καθώς επίσης και συγκεκριμένες συνιστώσες δαπανών και την κατανομή τους. Σχετικά με τα στοιχεία για την απασχόληση και το εισόδημα, απαιτείται ακόμη περαιτέρω πρόοδος για την Κροατία, την Τουρκία και την Ισλανδία, ενώ η Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας σημείωσε ορισμένες προόδους. Καμία από τις χώρες δεν έχει ακόμη παράσχει πληροφορίες όσον αφορά τις ώρες εργασίας που πραγματοποιήθηκαν, η δε Τουρκία δεν πραγματοποίησε ακόμη κατανομή των εμμέσως μετρούμενων υπηρεσιών χρηματοπιστωτικής διαμεσολάβησης (ΥΧΔΜΕ) στην ενδιάμεση κατανάλωση αναλόγως των δραστηριοτήτων.
- Δημοσιονομικό έλλειμμα και στατιστικές για το χρέος : Σημειώνονται ορισμένες βελτιώσεις στο πεδίο του δημοσιονομικού ελλείμματος και των στατιστικών για το χρέος, αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές ελλείψεις όσον αφορά τα δεδομένα και μεθοδολογικά προβλήματα. Το Μαυροβούνιο δεν έχει μέχρι τώρα παράσχει στοιχεία στην Eurostat. Ετήσιες στατιστικές δημοσίων οικονομικών (ΣΔΟ) έχουν παράσχει μόνον η Κροατία, η Τουρκία και η Ισλανδία.
- Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (ΕνΔΤΚ) : Όσον αφορά τον ΕνΔΤΚ, οι προετοιμασίες στην Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας βρίσκονται σε προχωρημένο στάδιο: κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2011 θα αρχίσουν τακτικές μηνιαίες διαβιβάσεις του ΕνΔΤΚ. Το Μαυροβούνιο δημοσίευσε ήδη τα πρώτα πειραματικά αποτελέσματα και θα είναι έτοιμο να αρχίσει την τακτική και έγκαιρη διαβίβαση των στοιχείων του ΕνΔΤΚ στην Eurostat από το 2012.

- Δείκτες για την «Ευρώπη 2020»: Οι σειρές δεδομένων που παρέχονται από την Τουρκία και την Κροατία είναι εκτενείς και λείπουν μόνο στοιχεία σχετικά με τους δείκτες φτώχειας. Η Ισλανδία έχει παράσχει στοιχεία για όλη τη σειρά των δεικτών, αλλά υπάρχει ένα κενό στις σειρές για τους περισσότερους από τους δείκτες φτώχειας και για τα στοιχεία για την εκπαίδευση και την κατάρτιση. Η Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας έχει παράσχει στοιχεία μόνο για το ποσοστό ανεργίας και δεν υπάρχουν στοιχεία από το Μαυροβούνιο.
- Στατιστικές για περιόδους μικρότερες του έτους : Διαπιστώθηκαν γενικές βελτιώσεις όσον αφορά την έγκαιρη διαβίβαση και την κάλυψη, ιδίως στον τομέα των βραχυπρόθεσμων στατιστικών για επιχειρήσεις, αλλά εξακολουθούν να υφίστανται σημαντικές ελλείψεις στις στατιστικές, ιδίως ως προς την απασχόληση και τα βραχυπρόθεσμα στοιχεία δημόσιων οικονομικών, όπου χρειάζεται ακόμη σημαντική πρόοδος. Επιπλέον καλούνται οι υποψήφιες χώρες να καταβάλουν εν γένει περισσότερες προσπάθειες ώστε να βελτιωθούν η διαθεσιμότητα, η κάλυψη και η έγκαιρη διαβίβαση των βραχυπρόθεσμων δεικτών. Και εδώ δεν υπάρχουν στοιχεία για το Μαυροβούνιο.

Γενικά οι υποψήφιες χώρες θα πρέπει να συνεχίσουν να επιδιώκουν τους στόχους του σχεδίου δράσης και να λαμβάνουν υπόψη τους τις προειδοποιήσεις που ισχύουν ακόμη σε ορισμένους τομείς. Ειδικότερα, το Μαυροβούνιο καλείται να ενισχύσει την ικανότητά του να παράγει και να διαβιβάζει ετήσιες στατιστικές και στατιστικές για περιόδους μικρότερες του έτους.

Στον τομέα των *νομισματικών και χρηματοοικονομικών στατιστικών*, οι Υπουργοί εξέφρασαν την ικανοποίησή τους για τις τακτικές επαφές που έχουν καθιερωθεί μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) και των κεντρικών τραπεζών των υποψηφίων χωρών, προκειμένου να καταστούν κατανοητές στις υποψήφιες χώρες οι στατιστικές απαιτήσεις της ΕΚΤ. Θα ήταν δε ευπρόσδεκτη μια έγκαιρη προετοιμασία των ευρωπαϊκών στατιστικών υπό την ευθύνη του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών.

Η ΟΔΕ εκλήθη να συνεχίσει την παρακολούθηση της προόδου προς την ολοκλήρωση της εφαρμογής του σχεδίου δράσης και να καταρτίσει ενημερωμένη έκθεση σχετικά με την εφαρμογή του σχεδίου δράσης για τις στατιστικές την άνοιξη του 2012, αξιολογώντας ιδίως την πρόοδο στους συγκεκριμένους τομείς που θα έχουν εντοπισθεί στην έκθεση του 2011.

Συμπέρασμα

Οι Υπουργοί υπογράμμισαν τη δέσμευσή τους να συνεχίσουν, με την υποστήριξη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής και της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής καθώς και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, την παρακολούθηση της προόδου που σημειώθηκε όσον αφορά τις μακροοικονομικές, τις δημοσιονομικές και τις διαρθρωτικές πολιτικές στις υπονήπιες χώρες, ούτως ώστε να εξασφαλισθεί η συνεχής στήριξη των μεσοπρόθεσμων οικονομικών τους προγραμμάτων. Οι Υπουργοί θα συνεδριάσουν εκ νέου εντός του 2012 για να συνεχίσουν το μεταξύ τους διάλογο. Ομοίως, ο διάλογος στο επίπεδο της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής και των ομόλογών της φορέων θα συνεχισθεί το 2012.
